

Høringskema

Vejledning til høring om målgrupper og indsatser på det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde

Jf. lov om social service skal Socialstyrelsen foretage en høring, hvor relevante organisationer, herunder bruger- og interesseorganisationer, kan komme med input til brug for Socialstyrelsens vurdering af, om der er behov for centrale udmeldinger af målgrupper og indsatser, for at bidrage til at sikre og videreudvikle den højt specialiserede indsats på tværs af kommuner og regioner. Det betyder, at bruger- og interesseorganisationerne har mulighed for at indmelde målgrupper eller indsatser, hvor der er en bekymring for en uhensigtsmæssig afspecialisering.

Socialstyrelsen har udarbejdet en oversigt over målgrupper på det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde. I kan downloade oversigten via Socialstyrelsens hjemmeside. Oversigten er et udtryk for, hvilke målgrupper der vurderes at have behov for højt specialiseret viden og indsatser. Det er vigtigt at understrege, at oversigten ikke er et udtryk for en vurdering af, at der for de nævnte målgrupper mangler viden eller tilbud, men skal i stedet ses som et første skridt i retning af at danne et nationalt overblik over målgrupper, indsatser og tilbud på det mest specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Socialstyrelsens oversigt over målgrupper er dynamisk og den vil ændre sig i takt med, at vidensopbygningen og monitoreringen genererer nye indsigter i målgrupperne og udviklingen af behov for højt specialiserede indsatser.

I bedes i forbindelse med høringen tage udgangspunkt i Socialstyrelsens målgruppeoversigt og i den model, som Socialstyrelsen har udarbejdet til at fastlægge målgrupper og indsatser omfattet af national koordination. Modellen for fastlæggelse af målgrupper kan også downloades via Socialstyrelsens hjemmeside.

Hvis I vurderer, at der er en målgruppe, som mangler at blive nævnt på Socialstyrelsens oversigt, bedes dette høringsskema benyttes til at indsende skriftlige bemærkninger til Socialstyrelsen senest den 4. september 2015.

Høringskema

Høringsskemaet udfyldes og indsendes direkte til Socialstyrelsen via dette høringsskema, hvis I vurderer, at der er en målgruppe, der mangler at blive nævnt i Socialstyrelsens målgruppeoversigt inden for det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Navn på organisation:

ISAAC Danmark – International Society for Augmentative and Alternative Communication, ISAAC er en bruger- og interesseorganisation og har NGO status under FN.

Læs om ISAAC:

www.isaac.dk,

Facebookgruppe: ISAAC Danmark,

ISAAC International: www.isaac-online.org

Navn på kontaktperson: *Birgitte Brandt, formand*

E-mail på kontaktperson: *birb@odense.dk*

Telefon på kontaktperson: *23 30 42 15*

Målgruppe

Giv målgruppen en så præcis og dækkende benævnelse som muligt. Målgruppen skal være inden for det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Benævnelse: Borgere med komplekse kommunikationsbehov

Borgere med komplekse kommunikationsbehov og funktionsnedsættelser er kendetegnet ved, at talesproget ikke slår til som kommunikationsmiddel. Det kan være som følge af kognitive og/eller fysiske funktionsnedsættelser medfødt eller erhvervet tidligt eller sent i livet.

Målgruppen eksisterer allerede som et begreb internationalt: "People with complex communication needs" Se fx udredningsværktøjet Social Networks af Blackstone og Berg.

<http://socialstyrelsen.dk/udgivelser/social-networks>

Angiv venligst om jeres bemærkninger vedrører målgruppen på landsplan eller regionalt

Målgruppen er landsdækkende. Den omfatter alle aldersgrupper og alle typer funktionsnedsættelser/handicap, der medfører, at borgeren ikke kan bruge talesprog til at kommunikere, udtrykke synspunkter og holdninger og få indflydelse på eget liv.

Kort beskrivelse af målgruppen

Hvilke funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger kendetegner målgruppen?

Muligheden for at kunne kommunikere på andre måder, når man ikke kan tale, er afgørende for ens identitet, selvværd, aktivitet, deltagelse, med- og selvbestemmelse i eget liv og i samfundslivet. Mennesker inden for denne målgruppe er dybt afhængige af omgivelsernes viden om kommunikation, samt viden om en bred vifte af alternative og supplerende kommunikationsmuligheder, der giver dem grundlag for at kunne udvælge, opbygge, tilpasse og anvende egnede kommunikationsløsninger sammen med den enkelte borger i de miljøer, borgeren færdes.

Målgruppen er ikke kendetegnet gennem bestemte diagnoser. Tværtimod er der tale om en kompleks og omfattende vifte af forskelligartede kendte og ukendte diagnoser, medfødte og/eller erhvervede tidligt eller sent i livet, der medfører svære kommunikative funktionsnedsættelser og deraf komplekse kommunikationsbehov.

I den nuværende målgruppeoversigt i den nationale koordinationsstruktur er mange målgrupper med specifikke diagnoser nævnt, hvor kommunikationsproblematikken vil være gældende, men hvor det primært er de andre problematikker, der er størst fokus på og viden om. Komplekse kommunikationsbehov bør være et målgruppekriterie i sig selv. Fx omfatter de nuværende målgrupper ikke fysisk mobile borgere, som har kognitive, sensoriske og kommunikative funktionsnedsættelser, hvilket fordrer en specialiseret indsats omkring deres adgang til kommunikationsmuligheder. Det samme gælder voksne/ældre med demens og talehandicap, samt borgere, der i forbindelse med indlæggelse er intuberede.

Målgruppen kendetegnes ved, at selve kommunikationsproblematikken er så kompleks, at der er brug for specialiseret viden og indsats, og/eller der er en flerhed af problemstillinger, der gør det nødvendigt at kunne trække på specialiseret viden, hvor kommunikation og Alternativ og Supplerende Kommunikation (ASK) er i centrum.

Ifølge FN's handicapkonvention (artikel 21) skal:

Deltagerstaterne træffe alle passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap kan udøve deres ret til ytrings- og meningsfrihed, herunder frihed til at søge, modtage og meddele oplysninger og tanker på lige fod med andre og ved alle former for kommunikation efter eget valg som defineret i konventionens artikel 2, herunder ved: (...)

- at acceptere og gøre det lettere for personer med handicap at bruge tegnsprog, punktskrift, forstørrende og alternativ kommunikation (korrekt oversættelse = alternativ og supplerende kommunikation) og alle andre tilgængelige kommunikationsmidler, -måder og -formater efter eget valg i samspillet med det offentlige.

Aktuelt er der mange opgaver at løse for at sikre danske borgeres grundlæggende rettigheder til kommunikation, selvbestemmelse og deltagelse, og ISAAC anser det for helt nødvendigt, at borgere med komplekse kommunikations behov nu defineres som en særskilt målgruppe.

Hvad kendetegner den højt specialiserede indsats, som I er bekymret for vil gå tabt?

Der er tale om specialiseret viden på mange niveauer – til alle aldersgrupper og til alle handicapgrupper, hvor kommunikationsproblematikken er hæmmende i borgernes hverdag. Det kan være specialiseret viden samlet på et kommunikationscenter, viden og mulighed for at arbejde tværfagligt omkring borgernes kommunikation i de enkelte fagmiljøer, viden og mulighed for at undervise borgere, pårørende og personale inden for alternativ og supplerende kommunikation, osv.

Hvori består evt. udfordringerne med at opretholde eller videreudvikle de højt specialiserede indsatser, de nødvendige tilbud eller viden om målgruppen?

Der er *ikke* i Danmark (som der fx er i Norge) en lovfæstet ret til oplæring/undervisning ”i eget ASK-sprog”, dvs. oplæring i at anvende en/flere alternative udtryksmåder/kommunikationssystemer. Vi har i Danmark ingen sikkerhed for, at omgivelserne har den fornødne viden og kompetence til at støtte op om borgerens kommunikation i hverdagen og sørge for relevant undervisning og adgang til kommunikationsløsninger/-hjælpemidler.

Udover at være bekymrede for en uhensigtsmæssig afspecialisering inden for kommunikationsområdet mener vi, at der generelt mangler fokus, indsatser og uddannelse inden for Alternativ og Supplerende Kommunikation.

Der er ingen sikkerhed for, at fagfolk i tilknytning til disse borgere, har viden med sig fra grund- og videreuddannelser, der gør dem i stand til selv at løse opgaven eller efterspørge eksterne kompetencer, der kan rådgive om kommunikation og ASK. Hvis ikke man har viden om mulighederne på kommunikationsområdet, kan man naturligvis heller ikke efterspørge den.

Der er desuden ikke en automatik inden for vejledning mv. på området, svarende til den, der gør sig gældende i forhold til borgere med syns- eller hørenedsættelse.

Der er risiko for, at mange borgere med komplekse kommunikationsbehov falder mellem 2 stole, hvis kommuner/regioner udelukkende skal forholde sig til tilbud/indsats i forhold til meget velafgrænsede diagnosegrupper. Der er brug for at sætte fokus på indsatsen i forhold til den komplekse kommunikationsproblematik uanset årsagen.

Målgruppens størrelse

Antal borgere på landsplan. Har målgruppens størrelse inden for de seneste 5 år været

Stigende:

Faldende:

Uændret:

Ved ikke: **x**

Faglitteraturen anslår, at ca. 0,5 % af befolkningen ikke taler forståeligt nok, til at tale kan være deres hovedkommunikationsform. (Tetzchner og Martinsen 2002).

Se venligst under punktet ”**Vidensgrundlag**” nedenfor. Her henvises til en dansk rapport, hvori flere tal vedr. delgrupper inden for kommunikationsområdet nævnes. Men der mangler aktuelle undersøgelser i Danmark.

Vidensgrundlag

Angiv hvilket vidensgrundlag (fx. rundspørge blandt medlemmer, systematisk monitorering, evaluering, forskning etc.) besvarelsene i høringskemaet bygger på.

Fra dialog i de faglige netværk inden for ISAAC er det vores oplevelse, at der er tale om 2 problematikker:

1. at noget af den tidligere specialviden er mistet/fragmenteret efter kommunalreformen, hvor mange kommuner har trukket borgere hjem fra specialiserede indsatser og erstattet det med nye løsninger uden samme erfaringstyngde og indbyggede tværfaglighed. Fagfolk i små kommuner møder naturligt ikke så mange borgere med forskellige kommunikationsproblematikker, at der kan opbygges en ekspertise svarende til de fagmiljøer, der hyppigt møder disse borgere.
2. der har i forvejen været en stor tilfældighed i Danmark mht. den viden og ekspertise, der var tilgængelig i de forskellige kommunale og regionale fagmiljøer. En tilfældighed beroende på ildsjæle og kultur det enkelte sted.

Rapporten "*Mennesker med komplekse kommunikationsbehov – en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området*" – blev udarbejdet af en bred tværfaglig arbejdsgruppe nedsat af Socialministeriet i maj 2013.

http://kommunikation.socialstyrelsen.dk/media/Rapport_om_Mennesker_med_komplekse_kommunikati.pdf

Vi vil varmt anbefale at læse rapportens konklusioner og forslag til sikring af en nødvendig kvalitetsforøgelse på området.